

Sygn. akt III UK 117/19

POSTANOWIENIE

Dnia 5 marca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania B. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J.

o emeryturę z tytułu pracy w warunkach szczególnych,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 5 marca 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 15 listopada 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz odwołującej się kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z dnia 15 listopada 2018 r., zmienił wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 19 lipca 2018 r. oraz poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J. z dnia 18 maja 2018 r. i przyznał B. K. prawo do emerytury, poczynwszy od dnia 12 maja 2018 r., stwierdzając jednocześnie odpowiedzialność pozwanego organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sąd Apelacyjny, rozpoznając apelację wnioskodawczyni, odniósł się do wzajemnych relacji pomiędzy art. 32 ust. 1a i art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia

1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 53, dalej ustawa emerytalna), uznając, że ten ostatni przepis stanowi samoistną podstawę nabycia prawa do emerytury (co koresponduje z poglądem o ustanowieniu w nim odrębnej kategorii ubezpieczonych, wobec art. 24 ustawy emerytalnej, w którym ubezpieczeni urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 r., zatrudnieni w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, zostali wyłączeni z regulacji emerytur pomostowych).

Skargę kasacyjną wywiódł pełnomocnik organu rentowego, zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w całości. W podstawach skargi wskazał na naruszenie art. 32 ust. 1a w związku z art. 184 ustawy emerytalnej. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołał się na przesłankę potrzeby zmiany dotychczasowej wykładni przepisu art. 32 ust. 1a w związku z art. 184 ustawy emerytalnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie może być przyjęta do rozpoznania, gdyż skarżący nie sprostął wymaganiom jakie są stawiane temu rodzajowi postępowania. Przede wszystkim postępowanie kasacyjne nie stanowi kontynuacji postępowania sądowego. Sąd Najwyższy – jako sąd prawa – rozpoznaje (a uprzednio przyjmuje do rozpoznania) tylko te sprawy, w których występuje co najmniej jedna z przesłanek wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., a więc w sprawie powinno występować istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarżący powołuje się na przesłankę potrzeby zmiany dotychczasowej wykładni przepisu art. 32 ust. 1a w związku z art. 184 ustawy emerytalnej, a tym samym odwołuje się do podstawy wymienionej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Jednak przytoczona podstawa zachodzi wówczas, gdy potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, nie doczekała się jeszcze wykładni, bądź niejednolita ich

wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które skarżący powinien przytoczyć (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231). W oparciu o tę przesłankę skarga nie zasługuje na przyjęcie do rozpoznania.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażony został pogląd wyjaśniający wątpliwości przedstawiane przez skarżącego odnośnie do określenia wzajemnego stosunku przepisów art. 184 i 32 ust. 1a ustawy emerytalnej z uwzględnieniem zasady *lex posterior derogat priori* w obliczu ochrony praw nabytych. Problem ten zarysował się w związku ze zmianami wprowadzonymi do art. 32, określającego warunki nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, na skutek dodania przepisu, co uczyniono ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 121, poz. 1264), która weszła w życie z dniem 1 lipca 2004 r. W przepisie tym postanowiono, że przy ustalaniu takich okresów zatrudnienia nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik po dniu 14 listopada 1991 r. otrzymał wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby lub macierzyństwa (pkt 1) oraz okresów, w których na mocy szczególnych przepisów został zwolniony od świadczenia pracy, z wyjątkiem okresu urlopu wypoczynkowego (pkt 2). Przepis art. 32 ust. 1a pkt 2 został uchylony ustawą z dnia 1 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 169, poz. 1412), zatem wyłączeniu ulegają tylko okresy niezdolności do pracy z powodu choroby i macierzyństwa.

Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że wykazanie w dniu 1 stycznia 1999 r. określonego w art. 184 ustawy emerytalnej okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego, według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 tej ustawy, obowiązujących po dniu 1 lipca 2004 r. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 23 kwietnia 2010 r., OSNP 2011 nr 19-20, poz. 260; z 13 lipca 2011 r., I UK 12/11, LEX nr 989126; z dnia 18 maja 2012 r., III UK 99/11, LEX nr 1227193 i orzeczenia w nich powołane). W przywołanych wyrokach Sąd Najwyższy podkreślił, że ochrona ekspektatywy może wynikać z jej istoty, lecz także zyskiwać wzmocnienie

w prawie, a funkcję takiego wzmocnienia spełnił art. 184 ustawy emerytalnej wobec pozostających w toku stosunków nabywania prawa do emerytury z tytułu wykonywania zatrudnienia w szczególnych warunkach przed dniem 1 stycznia 1999 r. W przepisie tym ustawodawca utrwalił sytuację osób, które w dniu wejścia w życie ustawy wypełniły warunki stażu szczególnego i ogólnego i zadeklarował ich przyszłe prawo do emerytury w wieku wcześniejszym; przez wydanie tego przepisu nastąpił stan związania, tj. zobowiązania się przez Państwo do powstrzymania się od jakiegokolwiek ingerencji w istniejące prawo tymczasowe. Wobec tego przewidziana w ustawie ekspektatywa prawa do emerytury nie mogła wygasnąć na skutek nowej regulacji ustalania stażu zatrudnienia. Gwarancji przyszłego prawa do emerytury złożonej wobec osób, o których mowa w art. 184 ustawy, ustawodawca nie mógł już naruszyć przez ustalenie innego sposobu wyliczenia ich stażu ubezpieczenia. Inaczej mówiąc, jeśli ubezpieczony na dzień wejścia w życie ustawy emerytalnej posiadał wymagany do uzyskania prawa do emerytury w wieku obniżonym ogólny staż ubezpieczeniowy oraz wymagany okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a nie spełniał jedynie warunku wieku, to okres pracy w warunkach szczególnych musi być rozumiany w sposób, w jaki był ukształtowany przed wprowadzeniem ust. 1a pkt 1 do treści art. 32 ustawy emerytalnej (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z 27 listopada 2003 r., OSNP 2004 nr 5, poz. 87), gdyż wymaga tego zasada ochrony ekspektatywy prawa do emerytury.

W konsekwencji, nie można uznać, że zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawa, a tym bardziej zmiany wykładni dotychczasowej, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii prawnej prezentowanej przez skarżącego i wyraził swój pogląd co do interpretacji wskazywanych w podstawach kasacyjnych przepisów, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, LEX nr 523522 oraz z 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł w myśl art. 398⁹ § 2 k.p.c. O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 398²¹ k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c.

